

Managementletter

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord
Boekjaar 2021

Aan het Dagelijks Bestuur
Gemeenschappelijke Regeling
Veiligheidsregio Brabant-Noord
Postbus 218
5201 AE 's-Hertogenbosch

ONDERWERP:
Managementletter 2021

Geacht Bestuur,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2021 van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord (hierna VRBN) hebben wij de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing beoordeeld, teneinde onze controlewerkzaamheden in overeenstemming met Nederlands recht waaronder de controlestandaarden te kunnen bepalen.

De opzet, het bestaan en de eventuele werking van de interne beheersingsmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen, inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking, in uw onderneming zijn beoordeeld en getoetst, zodat we een terugkoppeling kunnen geven over de betrouwbaarheid van de interne informatievoorziening en de jaarrekening.

Onze bevindingen zijn gebaseerd op de normale werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole. Deze brief bevat daardoor niet alle onvolkomenheden in uw organisatie, die bij een eventueel uitgebreid en hierop specifiek gericht onderzoek naar voren kunnen komen. Zoals u zult begrijpen, is de managementletter van nature kritisch. Wij rapporteren over de eventuele leemtes of mogelijkheden ter verbetering van de financiële en administratieve processen, de administratieve organisatie daarvan en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing.

Op uw verzoek geven wij in deze managementletter aan op welke wijze verbeteringen van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing kunnen worden gerealiseerd. De aanbevelingen en oplossingsrichtingen zoals beschreven in deze managementletter bieden u handvaten voor deze uitwerking. Wij hebben de concept managementletter toegelicht en besproken met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Deze managementletter is door ons opgesteld voor uw informatie en mag niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking worden gesteld.

Wij danken u en uw medewerkers voor de samenwerking en zijn graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. B. Smeenk RA

Inhoudsopgave

CONTACT

drs. B. (Barry) Smeenk RA
Director Audit
+31 (0)6 15 59 17 58
b.smeenk@bakertilly.nl

S. (Sander) Schilders MSc RA
Manager Audit
+ 31 (0)6 13 29 83 64
s.schilders@bakertilly.nl

KANTOORGEGEVENS

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
4817 HZ BREDA

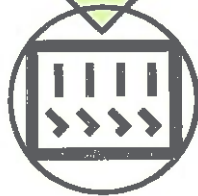
Postbus 3814
4800 DV BREDA
076 – 525 00 00

1. Bestuurlijke samenvatting	4
2. Overige bevindingen en aandachtspunten	7
3. Bevindingen IT-beheersing	14
Bijlage 1: Detailbevindingen	20
Bijlage 2: Actuele ontwikkelingen	28

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

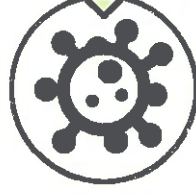
Deze managementletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2021.

Uw interne beheersing is op orde. We hebben geen significante tekortkomingen in uw AO/IC geconstateerd. Wel willen we in deze managementletter u een aantal aanbevelingen meegeven. De belangrijkste aanbeveling betreft het zichtbaar vastleggen van de controleactiviteiten die worden uitgevoerd in uw organisatie. Wij constateren dat er in de opzet controleactiviteiten worden uitgevoerd maar dat achteraf niet is vast te stellen welke controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd. Het niveau van de interne beheersing is ten opzichte van vorig jaar ongewijzigd, we constateren wel dat acties op onze eerdere aanbevelingen zijn geformuleerd.

In het kader van onze jaarrekeningcontrole hebben we de interne beheersing rondom uw IT onderzocht. Wij hebben in dat kader de beheersing rondom het netwerk en applicaties AFAS (financiële administratie) en Veiligheidspaspoort (registratie variabele vergoedingen) onderzocht. Onze werkzaamheden beperken zich tot werkzaamheden die nodig zijn om tot een oordeel bij de jaarrekening te komen en niet toezien op bijvoorbeeld de implementatie van Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). We constateren dat beheersing rondom AFAS en het netwerk in het kader van onze jaarrekeningcontrole in hoge mate op orde is. De beheersing rondom het Veiligheidspaspoort is voor verbetering vatbaar, het belangrijkste aandachtspunt daarbij is dat de toegangsbeveiliging ontoereikend is ingericht. Er is geen sprake van periodieke wijziging van het wachtwoord en de eisen waar het wachtwoord aan dient te voldoen zijn zeer beperkt.

Covid-19 heeft ook voor 2021 nog invloed op uw organisatie en de processen. Dit heeft niet geleid tot significante tekortkomingen in de processen gedurende deze periode.

1. Bestuurlijke samenvatting

Onze samenwerking. Ondanks COVID-19 verloopt de samenwerking met de VRBN op een effectieve en constructieve wijze. Aandachtspunten vanuit de controle over boekjaar 2020 zijn geconcretiseerd door het opstellen van een spoorboekje waarin het tijdsplan voor de controle 2021 is opgenomen, ook worden de te controleren items door de VIC aan de voorkant afgestemd met Baker Tilly.

Vooruitblik richting jaarrekeningcontrole 2021 We hebben met uw organisatie goede afspraken over de planning van de jaarrekeningcontrole gemaakt (spoorboekje). Op voorhand identificeren we een aantal aandachtsgedebieden met verhoogde aandacht in onze controle. Dit betreffen met name het naleven van de aanbestedingsregelgeving, de waardering van de voorziening FLO en de waardering van uw materiele vaste activa.

Vanaf boekjaar 2022 moet de VRBN een **rechtmatigheidsverantwoording** afgeven bij de lasten over dat boekjaar, het is de verantwoording van het Dagelijks Bestuur om in samenwerking met de gehele organisatie tot de rechtmatigheidsverantwoording te komen. We zien dat er nog een aantal stappen genomen moeten worden voordat wordt voldaan aan de vernieuwde kadernota rechtmatigheid. De VRBN heeft een controleplan opgesteld, maar de afstemming tussen het Dagelijks en Algemeen Bestuur over het normenkader, de verantwoordingsgrenzen en de inhoud van de paragraaf bedrijfsvoering voor de rechtmatigheidsverantwoording dient in de komende periode te worden opgepakt.

Tot slot hebben we vanuit het oogpunt van onze **natuurlijke adviesfunctie**, in deze managementletter een bijlage opgenomen met actuele ontwikkelingen. Belangrijke elementen zijn hier onder andere in het feit dat de commissie BBV afgelopen jaar een aantal belangrijke notities uitgebracht. Dit betreft onder andere de Kadernota Rechtmatigheid 2022, Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en de notitie paragraaf bedrijfsvoering. In de bijlage worden de belangrijkste aandachtspunten toegelicht. Daarnaast is de regeling Schatstibankieren gewijzigd, wat gevolgen heeft voor de verantwoording in de jaarrekening.

Overige bevindingen en aandachtspunten

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.1 Algemeen

Inleiding

Doel en reikwijdte

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Centrale Overheden (BADO). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij of de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming en geven wij geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferanalyses, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.

Risicoanalyse

Onze risicoanalyse richt zich op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat wij niet alle risico's die voor u als gemeenschappelijke regeling relevant zijn in onze controle meenemen. De risicoanalyse is een continue proces en stellen wij gedurende de controle indien nodig bij. De belangrijkste bij uw organisatie onderkende risico's / kernpunten in de controle zijn:

- Aanbestedingsrechtmatigheid;
- Prestatielevering op inkoopstromen;
- Toereikendheid van de voorziening FLO (functioneel leeftijdsontslag);
- Risico dat het management van de organisatie de procesafspraken doorbreekt (management override), hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw organisatie met name toe op de schattingselementen bij het opstellen van de jaarrekening en mogelijke doorbreking procesafspraken als gevolg van de effecten van Corona.

In ons verslag van bevindingen rapporteren wij naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole over bovenstaande punten. Wij merken op dat bovenstaande risico-inschatting ten opzichte van vorig jaar ongewijzigd is.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Beeld interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Ons beeld van de interne beheersing binnen de VRBN is dat de interne beheersing op orde is en dat uw organisatie op de meeste fronten in control is en dat op enkele vlakken verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. De aanstaande invoering van de rechtmatigheidsverantwoording die door het Dagelijks Bestuur moet worden afgegeven stelt hogere eisen aan het interne beheersingssysteem. De aanwezigheid van een adequaat intern (financieel) beheersingssysteem is daarbij een essentiële randvoorwaarde om te kunnen bijsturen.

Wij constateren dat op dit moment controles worden uitgevoerd, maar dat deze controlewerkzaamheden in sommige gevallen onvoldoende zichtbaar vastliggen. Een voorbeeld hiervan is dat achteraf niet is vast te stellen op basis van welke documentatie akkoord is gegeven voor de geleverde prestatie, die op de factuur is vermeld. In deze situatie kan achteraf niet vastgesteld worden of de afgesproken procedures en interne controles wel hebben bestaan en gewerkt, we merken op dat hier een efficiency-slag te maken is. De verbijzonderde interne controlefunctie kan niet systeemgericht controleren en wij als accountant ook niet. Wij adviseren de zichtbaarheid van de interne beheersingsmaatregelen te vergroten om u in staat te stellen bestaan en werking van de beheersingsmaatregelen te monitoren. Dit stelt uw organisatie in staat verder "in control" te komen.

Wij adviseren u actie te ondernemen op de punten die zijn opgenomen in deze managementletter, dat u in staat bent de financiële ontwikkelingen adequaat te monitoren en waar nodig tijdig bij te sturen. Voorgaande ook in het licht van de rechtmatigheidsverantwoording die over 2022 door het Dagelijks Bestuur moet worden afgegeven. Daarnaast constateren we dat er voor 2022 nog een aantal stappen genomen moeten worden, voordat wordt voldaan aan de vernieuwde kademota rechtmatigheid 2022. De VRBN heeft een controleplan opgesteld, maar de afstemming tussen het Dagelijks en Algemeen Bestuur over het normenkader, de verantwoordingsgrenzen en de inhoud van de paragraaf bedrijfsvoering voor de rechtmatigheidsverantwoording dient in de komende periode te worden opgepakt.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Key-controls

Beeld interne beheersing

Tot slot is vastgesteld dat de VRBN beschikt over procesbeschrijvingen voor de processen inkoop & betalingen en de P&C cyclus, waaruit blijkt hoe interne controles zijn vormgegeven. Voor de processen personeel en vaste activa hebben wij vastgesteld dat de procesbeschrijvingen nog niet aanwezig zijn. Om de interne controles scherp in beeld te brengen is het belangrijk om deze alsnog op te stellen en de bestaande beschrijvingen te verfijnen met een meer gedetailleerde beschrijving van uw belangrijkste beheersmaatregelen (zogenaamde "key-controls"). Deze "key-controls" zitten vaak bij de rollen in functiescheiding van controlerend en autoriserend. Belangrijk hierbij is om de "key-controls" zo scherp mogelijk te beschrijven aan de hand van de 6W's (wie, wat, waarom, wanneer, met welke informatie en wat wordt vastgelegd) zodat iedere betrokken functionaris weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Een adequate beschrijving en toereikende inrichting en werking van de interne beheersing vormt de basis voor de verbijzonderde interne controle. Als accountant kunnen we over gaan van een gegevensgerichte naar een meer organisatiegerichte controlestrategie. Hierdoor wordt het mogelijk om te steunen op de maatregelen van interne beheersing waardoor minder gegevensgerichte detailcontroles noodzakelijk zijn. Daarnaast biedt een toereikende inrichting en werking van de interne beheersing ook een goede grondslag voor de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording door het Dagelijks Bestuur.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Deze managementletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op de onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2021. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Voorgaande jaren hebben wij tijdens onze besprekingen met u diverse aanbevelingen benoemd ter verdere optimalisering van de bestaande administratieve organisatie en interne beheersing. In deze managementletter geven wij u een schriftelijke update van onze bevindingen.

In het overzicht hiernaast zijn de bevindingen opgenomen. Een totaaloverzicht van de detailbevindingen is opgenomen in bijlage 1.

#	Proces	Bevinding	Status	Prioriteit 2021	Prioriteit 2020	aandachtspunten
1	Inkopen	Registratie inkopen en aanbestedingen		Midden	Midden	Aantal nieuwe aanbevelingen 1
2	Inkopen	Prestatieleveringen		Midden	Midden	Aantal aanbevelingen uit voorgaande jaren 5 Waarvan opgelost in 2021 0
3	Betalingen	Gebruik SHA-codes		Laag	Laag	Resterende aanbevelingen uit voorgaande jaren 5
4	Personeel	Controle mutaties salarissen		Midden	Midden	Waarvan reeds acties zijn ondernomen, maar nog niet zijn afgerond 2
5	Personeel	Invoer percentages inhoudingen en sociale lasten		Laag	Laag	Waarvan nog geen acties zijn ondernomen 3
6	Financiële administratie en verslaglegging	Doorvoeren van memoriaalboekingen		Laag	Laag	Aantal openstaande aanbevelingen 6

In de tabel rechts is een totaal overzicht opgenomen van de het totaal aantal detailbevindingen. De bevindingen en onze aanbevelingen worden op de volgende pagina's van deze managementletter uitgebreider toegelicht.

De kleur van de het symbool geeft de status van de constatering aan.

 = opgelost

 = actie ondernomen, maar nog niet afgerond

 = geen actie ondernomen

 = nieuwe bevinding

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.3 Algemeen

Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

Voorziening FLO

VRBN is verantwoordelijk voor de uitvoering van de FLO-regeling (functioneel leeftijdsontslag). In 2020 heeft de regio samen met de gemeente 's-Hertogenbosch en de VRBN een akkoord bereikt over de overdracht van de uitvoering van deze regeling en per jaareinde 2020 is op basis van de bekende wet- en regelgeving een voorziening getroffen voor de lasten 2021 en verder.

In de jaarrekening 2021 van VRBN zal de nauwkeurigheid en toereikendheid van de voorziening wederom worden getoetst. Het is van belang dat de VRBN middels "backtesting" vaststelt of de inschatting die ultimo 2020 is gemaakt nauwkeurig was. Enerzijds verwachten wij een analyse op de nog te maken kosten 2022 en verder, inclusief vergelijk met de inschatting gemaakt bij de jaarrekening 2020. Anderzijds verwachten we een verklaring van de verschillen tussen de werkelijke lasten 2021 en de gemaakte inschatting bij de jaarrekening 2020.

Materiele vaste activa

Uw organisatie is voornemens om een aantal kazernes te vervangen door nieuwbouw. Het is mogelijk dat de huidige afschrijvingstermijnen niet meer aansluiten met de werkelijke levensduur van de kazernes, het gevolg is dat sprake kan zijn van een schattingswijziging. Voor de jaarrekeningcontrole zal inzichtelijk gemaakt moeten worden wat het effect op de huidige afschrijvingslast is en het effect zal als een schattingswijziging moeten worden toegelicht in de jaarrekening.

Aanbestedingen

Onze bevindingen ten aanzien van het inkoop- en aanbestedingsproces zien toe op de borging van de controle op de prestatielevering en de naleving van de aanbestedingsregels. Voor de aanbestedingen zal er einde boekjaar een spendanalyse moeten worden opgesteld om vast te stellen dat alle aanbestedingen hebben voldaan aan wet- en regelgeving.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.3 Algemeen

Frauderisicoanalyse

Verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het Dagelijks Bestuur. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Op basis van onze uitgevoerde interim-controle hebben wij vastgesteld dat er binnen de VRBN aandacht is voor frauderisico's en de preventie daarvan. Wel zijn wij van mening dat hier nog een verbeterslag in te maken is. Zo heeft VRBN in 2020 een frauderisicoanalyse opgesteld. Risico's kunnen door wijzigende omstandigheden veranderen, hierdoor adviseren wij om de frauderisicoanalyse jaarlijks te herzien.

Daarnaast adviseren wij u om hierbij ook specifiek aandacht te besteden aan het (fraude)risico van onrechtmatige onttrekkingen van geld aan de organisatie. Als belangrijke prioriteit noemen wij het risico dat facturen worden goedgekeurd waar geen prestatie voor uw organisatie tegenover staat.

De verbijzonderde interne controle kan ook aan waarde winnen als de opdracht hiervoor wordt ingegeven vanuit een interne frauderisicoanalyse, waardoor de werkzaamheden beter aansluiten op de risico's binnen de organisatie. Op deze wijze wordt de verbijzonderde interne controle volwaardiger en volwassen(er).

Bevindingen IT-beheersing

3. Bevindingen IT-beheersing

3.1 Algemeen

IT General Controls

Veel handelingen die binnen organisaties plaatsvinden, worden geregistreerd door middel van automatisering. Daarbij zijn diverse interne beheersingsmaatregelen steeds vaker geautomatiseerd in softwarepakketten. Wij onderzoeken daarom de beheersing van uw IT omgeving en rapporteren daarover in deze managementletter.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden hebben wij onze inschatting van de kwaliteit van uw IT systeem en/of applicaties opgenomen. Hierbij hebben wij de volgende onderverdeling gemaakt om de kwaliteit weer te geven:

- Verbetering benodigd op (korte) termijn
- Adviespunt, verdere aanscherping mogelijk
- Op dit moment voldoende

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij gekeken naar de algemene onderwerpen rondom de beheersing van uw IT omgeving zoals in de tabel rechts opgenomen. Op de navolgende pagina's zullen wij onze bevindingen rapporteren.

Onderwerp

4.2 Toegangsbeveiliging

Bij het toetsen van 'toegangsbeveiliging' wordt onderzocht of de inrichting van de IT-omgeving de authenticiteit van de gebruiker van een gebruikersaccount borgt. Vervolgens onderzoeken wij de mogelijkheden voor het 'steunen' op autorisaties en de processen rondom het verstrekken, muteren en ontnemen van autorisaties binnen de omgeving. Wanneer de randvoorwaarden hiervoor voldoende aanwezig zijn, kunnen wij in de controle gebruik maken van ingerichte functiescheiding in het systeem. Een adequate inrichting kan preventief risico's voor uw organisaties beperken en tegelijkertijd efficiency voordelen opleveren in de controle.

4.3 Wijzigingsbeheer (Change management)

Bij het toetsen van 'wijzigingsbeheer' wordt vastgesteld dat wijzigingen aan de applicatie op gestructureerde en gecontroleerde wijze worden doorgevoerd. Voor uw organisatie heeft wijzigingsbeheer ten doel om te voorkomen dat applicaties zich niet gedragen zoals u verwacht na een wijziging in de software, resulterend in, wellicht niet opgemerkte, (financiële) gevolgen.

4.4 Continuïteitsmaatregelen en beveiliging

Onder de noemer continuïteit en beveiliging krijgen wij inzicht in uw beheersing van risico's gericht op continuïteit van uw bedrijfsvoering. Hierbij kan discontinuïteit worden veroorzaakt door menselijk of technisch falen, maar ook door interne of externe kwaadwillenden. Voor continuïteit zijn met name het punt in de tijd aan tot waar u gegevens bij discontinuïteit kunt herstellen en de tijd die het kost om tot een normale bedrijfsvoering te komen bij discontinuïteit van belang. Hiernaast schatten wij uw beheersing van cyber risico's in.

4.5 Adviespunten zonder directe impact

Het is van ons belang om inzicht te krijgen in de verantwoordelijkheden die binnen de organisatie zijn ingericht – of met andere organisaties overeen zijn gekomen (uitbesteding) – ten aanzien van de beheersing van de IT omgeving. Hierbij kijken wij naar beleidsstukken ten aanzien van IT strategie, beveiliging en functiescheiding. Ook de interne beheersingsmaatregelen die al dan niet zijn ingericht binnen de IT omgevingen zijn onderdeel van onze scope. Indien maatregelen periodiek worden uitgevoerd kunnen wij hier gebruik van maken in de jaarrekeningcontrole. Deze adviespunten hebben niet een directe impact op onze controlewerkzaamheden, maar zijn wel wenselijk.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.2 Toegangsbeveiliging

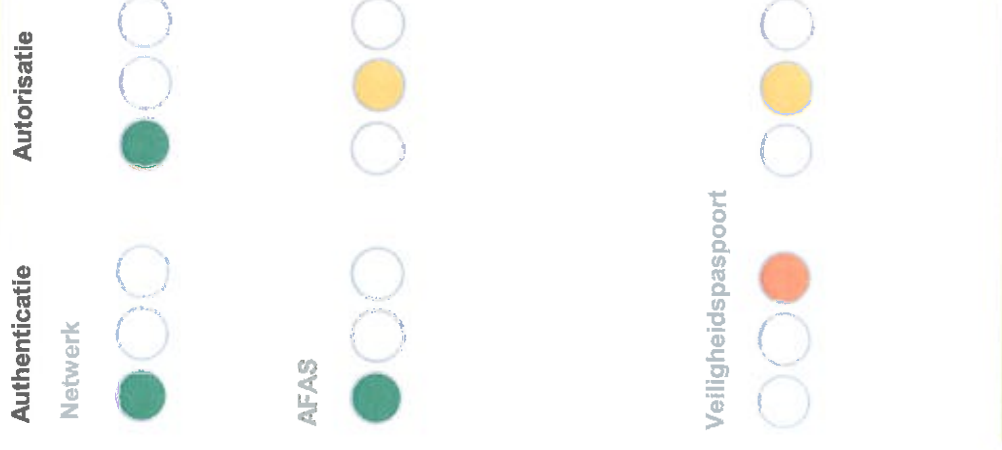
De conclusies die wij op basis van onze werkzaamheden trekken over de algemene inrichting van IT bij uw organisatie, delen wij op deze pagina met u. Uit de stoplichten valt op te maken in hoeverre wij gebruik kunnen maken van de randvoorwaarden die binnen uw organisatie aanwezig zijn voor de controle.

Authenticatie

Door middel van authenticatie wordt geborgd dat de gebruiker zichzelf kan identificeren binnen een geautomatiseerde omgeving. Kort gezegd: de gebruiker toont aan dat hij/zij inlogt met een eigen persoonsgebonden account en daarmee is wie hij/zij claimt te zijn. Wij scharen onder dit onderwerp met name wachtwoordvereisten en herleidbaarheid van accounts. Generieke accounts zijn dan ook niet wenselijk omdat functiescheiding kan worden doorbroken bij te ruime rechten en zijn mutaties niet te herleiden tot een persoon.

Autorisatie

Op het gebied van autorisatie zijn verschillende vormen van diepgang te definiëren. Wat wij onderzoeken als het gaat om de randvoorwaarden rondom autorisatie, zijn de rechten die de mogelijkheid bieden om autorisatie-structuren te wijzigen en of deze rechten belegd zijn bij functionarissen met een onafhankelijke positie ten opzichte van de jaarrekening. Daarnaast is een effectieve procedure voor het wijzigen van rechten noodzakelijk.

Onze bevindingen

De authenticatie van gebruikers is geborgd doordat de ingestelde wachtwoordeisen van het netwerk van voldoende niveau is en door het gebruik van two-factor authenticatie wordt.

De hoge rechten in de Active Directory zijn beperkt tot onafhankelijke functionarissen in het kader van de jaarrekeningcontrole. Er vindt hierbij alleen geen zichtbare controle plaats op de rechten. Wij adviseren u om periodiek een controle uit te voeren op de gebruikers en hun rechten en deze vast te leggen.

Voor AFAS geldt dat gebruikers inloggen op basis van Single Sign-On binnen het netwerk. Het is mogelijk voor gebruikers om buiten het netwerk om in te kunnen loggen. De wachtwoordinstellingen hiervoor zijn van voldoende niveau. We hebben vastgesteld dat er generieke accounts actief zijn in de applicatie. Mutaties die door deze accounts worden uitgevoerd, zijn niet traceerbaar naar een individu. Wij adviseren u om zo min mogelijk gebruik te maken van generieke accounts.

De hoge rechten in de applicatie zijn beperkt tot onafhankelijke functionarissen in het kader van de jaarrekeningcontrole. Er wordt geen zichtbare periodieke controle uitgevoerd op gebruikers en gebruikersrechten binnen de applicatie en er is geen functie-autorisatie matrix opgesteld.

Wij adviseren u om de rechten opnieuw te beoordelen, functiescheiding in kaart te brengen en een periodieke controle uit te voeren op de inrichting van de rechten binnen de applicatie en dit vast te leggen.

Veiligheidspaspoort

Voor Veiligheidspaspoort geldt dat gebruikers het wachtwoord niet hoeven te wijzigen. Bovendien worden er geen hoge eisen gesteld aan het wachtwoord en is geen extra factor in de vorm van bijvoorbeeld een sms-code vereist. Hierdoor is het risico op misbruik van een account groot en wordt de authenticatie van gebruikers onvoldoende geborgd.

We kiezen voor een gegevensgerichte aanpak omdat de inrichting van Veiligheidspaspoort voor onvoldoende waarborgen zorgt die een systeemgerichte aanpak rechtvaardigen.

Impact op de controle

De meeste gebruikers loggen middels SSO in AFAS. De authenticatie van het netwerk is hierdoor relevant voor de controles uitgevoerd in AFAS.

Op controle creditreuren stamgegevens en autorisatie binnenkomende facturen binnen AFAS kunnen wij systeemgericht steunen doordat de authenticatie en autorisatie voldoende zekerheid geven.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.3 Wijzigingsbeheer

Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat het proces voor wijzigingen een proces doorloopt, waarmee de risico's die gelopen worden, zijn ingeschat, worden geadresseerd en dat hierop maatregelen genomen worden.

Wij hebben in de tabel aangegeven wat wij hebben geconstateerd per applicatie tijdens onze controle (deels op basis van interview) en of dit overeen komt met de verwachting.

Proces

AFAS

Onze bevindingen

Binnen uw organisatie wordt per wijziging een inschatting gemaakt van de impact die de betreffende wijziging kan hebben op de bedrijfsvoering. Deze overweging wordt nu niet altijd zichtbaar vastgelegd. Wij hebben begrepen dat er geen testplan wordt opgesteld vanuit de organisatie. De testwerkzaamheden worden ook niet vastgelegd. Wij hebben vernomen dat eindgebruikers niet tot nauwelijks betrokken worden bij het testen van nieuwe functionaliteiten. Hiermee is het risico groot dat releases van AFAS ongecontroleerd in gebruik worden genomen.

Wij adviseren u om een concrete risicoanalyse te maken en vast te leggen bij wijzigingen. Verder raden wij u aan om testplannen op te stellen en de testwerkzaamheden vast te leggen.

Veiligheidspaspoort

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Er zijn geen wijzigingen die impact hebben op de controle.

Binnen uw organisatie wordt per wijziging een inschatting gemaakt van de impact die de betreffende wijziging kan hebben op de bedrijfsvoering. Deze overweging wordt nu niet altijd zichtbaar vastgelegd. Wij hebben begrepen dat er geen testplan wordt opgesteld vanuit de organisatie. De testwerkzaamheden worden niet vastgelegd. Wij hebben vernomen dat eindgebruikers niet tot nauwelijks betrokken worden bij het testen van nieuwe functionaliteiten.

Wij adviseren u om een concrete risicoanalyse te maken en vast te leggen bij wijzigingen. Verder raden wij u aan om testplannen op te stellen en de testwerkzaamheden vast te leggen.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.4 Continuïteitsmaatregelen en beveiliging

Let op, de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is.

Continuïteitsmaatregelen

Recovery Point objective (RPO):

De RPO is het punt in de tijd tot waar men minimaal de gegevens moet kunnen herstellen. Het is dus de acceptabele hoeveelheid aan dataverlies uitgedrukt in tijd.

Back-ups:

De verantwoordelijkheid van de Back ups van het netwerk ligt bij uw IT leverancier RAM. De afspraken hierover staan vast in een SLA.

Recovery Time Objective (RTO):

Een RTO is de tijd waarna een proces/middel na een onderbreking moet teruggebracht zijn op een aanvaardbaar niveau, om een onacceptabele impact op de organisatie te vermijden. Middels de afspraken met leverancier RAM is dit geborgd.

Vervolg RTO

Recovery

IT leverancier RAM voert een restore van de back up uit. De afspraken hierover staan vastgelegd in een SLA.

Uitwijk:

RAM biedt een uitwijklocatie aan. Hier zijn verder geen afspraken over vastgelegd.

Beveiliging

Beveiliging

De beveiliging van de IT-omgeving delen wij op in verschillende aspecten, welke wij hieronder hebben weergegeven.

Fysieke beveiliging:

De servers zijn ondergebracht bij externe service-organisaties. Afspraken omtrent de fysieke beveiliging van de serverruimtes staan beschreven de SLA.

Remote access:

Middels two-factor authenticatie wordt er ingelogd op het basis netwerk. Hiermee wordt het risico op ongeautoriseerde inlogpogingen gemitigeerd.

Vervolg Beveiliging

Preventie: Een firewall is aanwezig en wordt actief beheerd door de externe IT leverancier RAM.

Monitoring: Vanuit uw IT-dienstverlener wordt monitoring op de IT-omgeving uitgevoerd. Dit betreft een basisactiviteit op het gebied van cyber security. Met een dergelijke scan worden potentiële beveiligingsproblemen als gevolg van niet tijdig doorvoeren van patches en updates in uw IT-landschap, en als gevolg van het niet veilig instellen van algemene, generieke beveiligingsparameters geïdentificeerd.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.5 Adviespunten zonder directe impact

Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is.

Beleidsplan

Beleidsplan

Binnen uw organisatie is geen uitgewerkt IT beleidsplan aanwezig, waarin de uitgangspunten voor IT beheer en ontwikkelingen zijn beschreven. Ook is er geen informatiebeveiligingsbeleid uitgewerkt. Wel is er sprake van informele beleidsvoering, echter is dit niet als zodanig opgenomen als onderdeel van het beleidsplan van de organisatie. Het is niet mogelijk om zonder een beleidsplan monitoring op basis van een plan-do-check-act cyclus toe te passen binnen uw organisatie.

Verantwoordelijkheden en regiefunctie

Wij verwachten dat binnen uw organisatie duidelijke afspraken zijn gemaakt ten aanzien van verantwoordelijkheden over uitvoering en strategie op het gebied van IT. Uw organisatie maakt gebruik van een externe IT partij, met deze partij is Service Level Agreement overeen gekomen. Een periodiek rapportage over de dienstverlening wordt door RAM geleverd.

Uitvoering beheersingsmaatregelen IT

Op verschillende vlakken worden (nog) geen toetsbare beheersingsmaatregelen uitgevoerd binnen uw organisatie. Denk aan:

- Procedure voor wijzigingsbeheer (zie ook punt 'Wijzigingsbeheer');
- Procedure rondom uitgifte en controle op unieke en individuele gebruikersnamen;
- Periodieke controle op actieve gebruikers;
- Periodieke controle op inrichting van wachtwoordbeleid.

Deze procedures en daaruut volgende

controlemaatregelen zorgen ervoor dat uw organisatie grip houdt op de IT-omgeving en faciliteren dat de randvoorwaarden, die de effectiviteit van ingerichte beheersingsmaatregelen beïnvloeden, van voldoende niveau zijn.

Wij raden aan om bovenstaande procedures in te richten en (toetsbaar) periodiek te beheersen in de organisatie.

Uitvoering

Beheersing van incidenten

Om de performance van uw IT systemen en eventueel de performance van uw IT dienstverlener te monitoren, is registratie van de incidenten en problemen van belang. Hierdoor verkrijgt u inzicht in de performance van uw systemen, maar ook van uw IT organisatie en kunt u waar nodig uw beleidsplan corrigeren.

Wij hebben vernomen dat incidenten met betrekking tot AFAS en Veiligheidspaspoort niet altijd worden geregistreerd.

Bijlage 1: Detailbevindingen

Detailbevindingen interim-controle

Uitleg opbouw managementletter

In deze bijlage zijn de detailbevindingen opgenomen. Per bladzijde van deze bijlage is een bevinding opgenomen met daarbij het risico en een aanbeveling. Bij elke bevinding staat het boekjaar van de eerste vermelding aangegeven samen met de gradatie van de constatering. Bij de prioriteit staat de mate van belangrijkheid en urgentie (hoog, gemiddeld, laag).

Boekjaar	Prioriteit
Boekjaar eerste vermelding	Urgente en belang van de bevinding

De kleur van de het symbool geeft de status van de constatering aan.

- = opgelost
- = actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- = geen actie ondernomen
- = nieuwe bevinding

Bevinding /risico/aanbeveling / gevolgen jaarrekeningcontrole			
Bevinding In dit blok wordt aangegeven wat gedurende de accountantscontrole is geconstateerd en waarvan wij u graag op de hoogte willen brengen.	Risico Hierbij geven wij aan wat de risico's zijn van de bevinding en wat de gevolgen voor uw onderneming kunnen zijn.	Aanbeveling Hier geven wij u Aanbevelingen met betrekking tot de Bevinding. Deze aanbeveling is een mogelijke oplossing voor de bevinding.	Gevolgen jaarrekeningcontrole Hier geven wij aan wat de gevolgen zijn van de bevinding in relatie tot de verdere werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole.

Detailbevindingen interim-controle

Bevinding 1	Registratie inkoop/aanbestedingen				
Jaar van constatering:	2020	Proces:	Inkopen	Prioriteit:	Midden
				Status:	●

Bevinding

Tijdens de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat het startformulier dat voorafgaand aan de inkoop c.q. aanbesteding moet worden opgesteld en worden overlegt aan de inkoopadviseur bij bedragen > € 25.000 niet altijd aanwezig is. Registratie van de beoordeling van het startformulier wordt geregistreerd in Join. Wanneer het contract is getekend wordt de einddatum in de aanbestedingskalender geregistreerd.

Update 2021

Tijdens de eindejaarscontrole zijn vanuit de spendanalyse 2020 zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd. Uit navraag is gebleken dat het gebruik van het startformulier ook in 2021 niet wordt afgedwongen. Derhalve is deze bevinding gehandhaafd.

Risico

De inkoop c.q. aanbesteding vindt niet in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving plaats

Aanbeveling en gevolgen jaarrekening

We adviseren om te borgen dat het proces van aanbestedingen wordt afgedwongen en zo te voorkomen dat aanbestedingen niet rechtmatig plaatsvinden. Voor de controle van jaarrekening richten wij ons op de Europese wet- en regelgeving. Intern moet u ook het interne beleid toetsen.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole is het noodzakelijk dat u een gedetailleerdere en onderbouwde spendanalyse oplevert. Wij vragen daarbij expliciet aandacht voor een toereikende analyse op alle uitgaven die gedurende de periode 2018-2021 hoger zijn dan € 214.000 (exclusief btw) en over 2021 hoger zijn dan € 53.500 (exclusief btw). Wij voeren daarnaast in afstemming met u een aselecte steekproef uit op de restantpopulatie.

Detailbevindingen interim-controle

Bevinding 2	Prestatielevering				
Jaar van constatering:	2020	Proces:	inkopen	Prioriteit:	Midden
				Status:	●

Bevinding

We hebben vastgesteld dat binnen AFAS functiescheiding is ingericht tussen de prestatieverklaarder en de budgethouder. Deze functiescheiding is ook zichtbaar binnen AFAS. Echter is onvoldoende inzichtelijk gemaakt welke controle door de prestatieverklaarder dan wel budgethouder wordt uitgevoerd om de prestatielevering of de juistheid van de prijsstelling vast te stellen.

Update 2021

Wij hebben vernomen dat uw organisatie in 2021 actie heeft ondernomen en dat er nieuw beleid is geformuleerd.

Risico

Onrechtmatige betalingen van inkoopfacturen, waardoor lasten mogelijk niet getrouw en onrechtmatig worden gepresenteerd.

Aanbeveling en gevolgen jaarrekening

We adviseren u om binnen het inkoopproces duidelijk te definiëren hoe de prestatielevering van de verschillende type kosten vastgesteld dient te worden en dit vast te leggen in beleid. We adviseren jullie de onderliggende documenten te archiveren. Voor nadere voorbeelden op dit terrein verwijzen we u naar de notitie prestatielevering van de commissie BADO.

Op 24 juli 2020 is de BADO-notitie 'Vastlegging en onderbouwing prestatielevering bij inkopen door decentrale overheidsorganisaties' verschenen. De borging van de prestatieleveringen is een belangrijk onderdeel van het inkoopproces. Wij willen u wijzen op het belang van deze notitie mede in relatie tot fraudegevallen, zoals geconstateerd bij diverse gemeenten. Deze notitie, daar deze vanuit de branche zelf is opgesteld, kan u helpen bij het borgen van aspect cultuur en gedrag op dit gebied binnen uw organisatie.

Tijdens de eindejaarscontrole voeren we een detailcontrole uit op de prestatieleveringen bij de verschillende kosten vast te stellen.

Detailbevindingen interim-controle

Bevinding 3	Gebruik SHA-code				
Jaar van constatering:	2020	Proces:	Betalings	Prioriteit:	Laag
				Status:	●

Bevinding

We hebben geconstateerd dat er een steekproefsgewijze controle wordt uitgevoerd op de juistheid van de betaallijst die wordt gegenereerd vanuit AFAS. Onduidelijk is echter hoe deze steekproef wordt bepaald. Daarnaast wordt niet zichtbaar vastgesteld dat het, middels een steekproef controleerde, betaalvoorstel gelijk is aan de definitief in de bankapplicatie opgenomen betaalvoorstel.

We merken hierbij op dat binnen de betaalapplicatie wel twee functionarissen betrokken zijn om het betaalvoorstel te fiatteren. De risico's uit voorgaande bevinding worden deels ondervangen doordat de wijzigingen crediteurenstamgegevens in functiescheiding worden doorgevoerd.

Risico

Betaling in de betaalapplicatie is niet gelijk aan gecontroleerde betaallijst. Waardoor betalingen onterecht plaatsvinden.

Aanbeveling en gevolgen jaarrekening

Controle op de betaallijsten structureel op dezelfde wijze uitvoeren. Dit kan zowel hardcopy of digitaal plaatsvinden, als de inhoud en zichtbaarheid van de controle voor alle betrokkenen duidelijk is.

We adviseren een steekproef de juistheid van het betaalbestand te controleren en hierbij het systeem de steekproef te laten bepalen (dit is binnen bepaalde applicaties mogelijk). Daarnaast zouden facturen > € 25.000 integraal gecontroleerd moeten worden.

Detailbevindingen interim-controle

Bevinding 4	Controle mutatieverslag salarissen		
Jaar van constatering:	2020	Proces:	Personeel
		Prioriteit:	Midden
		Status:	●

Bevinding

Uit onze controle blijkt dat er geen zichtbaar gedocumenteerde controle plaatsvindt op de mutaties (bij in- en uitdiensttreding), nadat deze zijn verwerkt in de personeelsadministratie.

We hebben begrepen dat de mutaties wel worden gecontroleerd, maar dat hier geen vastlegging van plaatsvindt. Voor onze controle is onvoldoende zichtbaar dat wij achteraf kunnen vaststellen dat deze controle plaatsvindt. Tevens hebben we vastgesteld dat een wijziging in basisgegevens, waaronder bankgegevens door dezelfde persoon wordt ingevoerd en geaccordeerd. Theoretisch gezien kan een fictief persoon opgevoerd worden.

Risico

Mutaties worden onterecht doorgevoerd, waardoor betalingen onterecht worden uitgevoerd.

Aanbeveling en gevolgen jaarrekening

Wij bevelen aan om mutaties in functiescheiding te accorderen en dit zichtbaar te documenteren. Indien mogelijk heeft het onze voorkeur dit afgedwongen in het systeem in te richten.

Voor de eindejaarscontrole dient de organisatie een cijferanalyse voor te bereiden op de salariskosten ter onderbouwing van de nauwkeurigheid (juistheid) salarislasten.

Detailbevindingen interim-controle

Bevinding 5	Invoer percentages sociale- en pensioenlasten				
Jaar van constatering:	2021	Proces:	Personeel	Prioriteit:	Laag
				Status:	☒

Bevinding

Vanuit de bespreking is gebleken dat geen sprake is van een vier-ogenprincipe op het wijzigen van percentages voor sociale- en pensioenlasten in de salarisadministratie. Hierdoor bestaat een risico dat percentages niet nauwkeurig worden opgenomen en dat achteraf herstelwerkzaamheden moeten worden uitgevoerd.

Risico

Er is een risico op onnauwkeurige verantwoording van afdrachten en inhoudingen en afdrachten niet nauwkeurig worden verantwoord.

Aanbeveling en gevolgen jaarrekening

Wij bevelen aan om een vier-ogenprincipe in te voeren op het wijzigen van percentages voor inhoudingen en afdrachten binnen de salarisadministratie.

Voor de eindejaarscontrole dient de organisatie een cijferanalyse voor te bereiden op de sociale lasten en pensioenlasten ter onderbouwing van de nauwkeurigheid (juistheid) sociale lasten en pensioenlasten.

Detailbevindingen interim-controle

Bevinding 6	Memoriaalboekingen				
Jaar van constatering:	2020	Proces:	Financiële administratie en verslaglegging	Prioriteit:	Laag
				Status:	●

Bevinding

Uit onze werkzaamheden en de lijncontrole blijkt dat er voldoende functiescheiding is ingericht binnen het proces van memoriaalboekingen. Hierin zijn de budgethouder, adviseur en financieel medewerker betrokken. Naar onze mening is onvoldoende inzichtelijk welke controles in het proces worden uitgevoerd. Digitaal wordt een akkoord gegeven, maar er is nog onvoldoende gedefinieerd op basis waarvan dit akkoord wordt gegeven.

Risico

Door memoriaalboekingen kunnen belangrijke processen en functiescheidingen worden doorbroken, waarmee risico's op fouten en fraude toenemen

Aanbeveling en gevolgen jaarrekening

Wij adviseren u om medewerkers die memoriaalboekingen controleren duidelijk te laten documenteren welke controlewerkzaamheden worden uitgevoerd voordat goedkeuring wordt gegeven voor de memoriaalboeking. Op deze manier is de controleactiviteit achteraf zichtbaar en kan in de controlewerkzaamheden gesteund worden op de interne beheersing.

Tijdens de jaarrekeningcontrole zullen wij werkzaamheden verrichten met betrekking tot doorvoering van memorialen, omdat deze boekingen van invloed zijn op het afsluit- en schattingsproces binnen de organisatie en er geen waarborgen binnen het systeem zijn.

Bijlage 2: Actuele ontwikkelingen

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

Een goede voorbereiding is het halve werk, en daarom geven we alvast een vooruitblik op de belangrijkste nieuwe bepalingen. Zowel vanuit de wet als het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Wijziging Schatkestbankieren

In de beleidsdoorklaring schatkestbankieren van juli 2019 is onder meer geconstateerd dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkestbankieren. Het kabinet heeft in de beleidsdoorklaring het probleem erkend dat met name decentrale overheden die structureel rood staan en slechts incidenteel overtollige middelen hebben met hogere administratieve lasten te maken hebben dan gewenst is. Met een eventuele verhoging dan wel een andere berekening van het drempelbedrag komt het kabinet aan deze bezwaren tegemoet.

Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenschappelijke regelingen met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkestbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal (was 0,75%) met een minimum van € 1 miljoen (was € 250.000).

Voor gemeenschappelijke regelingen met een begrotingstotaal van € 500 miljoen of meer wordt de drempel € 10 miljoen (was € 3,75 miljoen) plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Dit betekent dat gemeenschappelijke regelingen op basis van hun verantwoordingsvoorschriften twee drempelbedragen voor 2021 moeten hanteren, te weten:

- een drempelbedrag voor het eerste half jaar (huidige situatie);
- een drempelbedrag voor het tweede half jaar (nieuwe situatie).

Voor de berekening van het nieuwe drempelbedrag heeft het Rijk de volgende voorbeeld berekening ter beschikking gesteld:

<https://www.dsta.nl/schatkestbankieren/documenten/publicaties/2021/06/29/voorbeeld-berekening-drempelbedrag>

In de voorbeeld jaarrekening welke Baker Tilly tegen het einde van het jaar publiceert wordt ook een verantwoordingsvoorbeeld voor de jaarrekening met een splitsing naar de oude en de nieuwe situatie opgenomen.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

2021

Kadernota rechtmatigheid

De commissie BBV heeft recent een addendum op de Kadernota 2018 uitgebracht. Hierin zijn de volgende stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan. We adviseren u hierbij het opstellen van de jaarstukken 2021 rekening mee te houden. We merken daarbij op dat de twee laatste aanbevelingen ook al in de Kadernota 2018 waren opgenomen, maar dat wij constateren dat niet alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen een duidelijke invulling hebben gegeven aan deze afspraken tussen het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

Stellige uitspraken

- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de Wet fido en bijbehorende regelingen moeten in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen en toegelicht.

Aanbevelingen

- De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.
- De commissie BBV adviseert om afspraken tussen het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur over verschuivingen van uitgaven tussen jaarschijven in een investeringsbudget vast te leggen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet.
- De commissie BBV adviseert om kaders op te nemen in de financiële verordening, ex artikel 212 Gemeentewet, indien specifieke budgetten bij onderuitputting op jaareinde in bestemmingsreserves worden opgenomen.

2022

Met ingang van het verslagjaar 2022 wordt dan de verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het bestuur een verantwoording over rechtmatigheid af moet gaan geven in plaats van de accountant. De Kadernota Rechtmatigheid is voortvloeiend op de wetswijziging geheel herzien, daarbij zijn een groot aantal stellige uitspraken en aanbevelingen herzien ten opzichte van voorgaande uitingen. We adviseren u integraal kennis te nemen van de notitie. Het is daarnaast belangrijk om op korte termijn voorbereidingen te treffen, daarbij zijn onder andere de volgende stappen van belang:

- Stel het normenkader op en werk deze uit door middel van een toetsingskader en een controleplan. Stem dit controleplan, op basis waarvan het Dagelijks Bestuur van plan is de rechtmatigheid in de jaarstukken aan te tonen, vooraf met uw accountant af.
- Stem tijdig de kaders tussen DB en AB af. Doe dit door niet alleen het normenkader en de verantwoordingsgrens vast te laten stellen, maar ook goede afspraken over de inhoud van de paragraaf bedrijfsvoering te maken. Laat u daarin adviseren door uw accountant.
- Gebruik het jaarrekeningtraject 2021 als "oefenjaar" om enerzijds de afspraken tussen het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur op de juiste wijze te krijgen ingericht en anderzijds om uw verbijzonderde interne controle verder te optimaliseren. We adviseren u om dit moment van de invoering van de rechtmatigheidsmededeling te gebruiken om de inrichting van uw administratieve organisatie en interne controle tegen het licht te houden.

Overige onderwerpen

Wijzigingen in relevante verslaggevingsvoorschriften

Notities BBV

Notitie paragraaf bedrijfsvoering

De commissie BBV heeft, mede naar aanleiding van het uitbrengen van de geactualiseerde kadernota rechtmatigheid, recent de notitie Paragraaf Bedrijfsvoering aangepast. Hierin zijn de volgende stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan.

Stellige uitspraken

- In de paragraaf bedrijfsvoering wordt, op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur, aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen uit de rechtmatigheidsverantwoording.
- In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijft het Dagelijks Bestuur welke actie hij onderneemt om de afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording in de toekomst te voorkomen.
- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Aanbevelingen

- De commissie BBV adviseert kaderstelling op het gebied van bedrijfsvoering niet bij begroting vorm te geven, maar door middel van de (financiële) verordening of nota bedrijfsvoering aan het Algemeen Bestuur voor te leggen en deze periodiek te herzien.
- De commissie BBV adviseert focus aan te brengen in de paragrafen. Minimaliseer herhalingen tussen verordeningen, nota's, programma's en paragrafen. Maak hierbij gebruik van verwijzingen binnen begroting of jaarverslag teneinde de omvang van deze documenten te beperken en daarmee de toegankelijkheid voor het Algemeen Bestuur te vergroten.
- De commissie BBV adviseert om afspraken te maken tussen het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur over de wijze waarop met niet financiële onrechtmatigheden wordt omgegaan. Deze afspraken kunnen onderdeel zijn van de nota bedrijfsvoering of de financiële verordening.
- De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude(s) vanuit de eigen organisatie door bijvoorbeeld eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overige onderwerpen

Overige aandachtspunten

Financiële verordening

Grensbedrag belangrijke verplichtingen

Vanuit de wetgeving is voorgeschreven om belangrijke financiële verplichtingen op te nemen en toe te lichten onder de 'Niet in de balans opgenomen verplichtingen'. Er is echter geen nadere duiding gegeven aan het begrip 'belangrijk' waardoor dit ter interpretatie is door de veiligheidsregio zelf. Om te waarborgen dat dit op een consistente wijze en in overeenstemming met de verwachtingen vanuit het Algemeen Bestuur wordt toegepast adviseren wij u om een grensbedrag op te nemen in de financiële verordening.

Wijziging in controlestandaard

Aankondiging impact NV COS 315

Vanaf boekjaar 2022 treedt de nieuwe controlestandaard 315 in werking. Deze standaard vormt het 'hart' van de controleaanpak en behandelt de risicoanalyse. Er wordt meer nadruk gelegd op het risico-inschattingsproces wat de basis verschaft voor het identificeren en inschatten van de risico's op een afwijking van materieel belang en het opzetten van verdere controlewerkzaamheden. Daarnaast komen er wijzigingen ten aanzien van indirecte en directe interne beheersingsmaatregelen en in hoeverre deze geëvalueerd worden bij de opzet of implementatie.

De exacte impact op de uitwerking voor de controleopdracht 2022 zal in de komende periode meer duidelijk worden en in aanloop naar de controle 2022 zullen wij dit met u bespreken.

